

लोक सेवा आयोग

नेपाल शिक्षा सेवा, कला समूह, चित्रकला उपसमूह, राजपत्र अनङ्कित प्रथम श्रेणी, सहायक इलेष्ट्रेटर र सहायक डिजाईनर पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रम योजनालाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :-	लिखित परीक्षा (Written Examination)	पूर्णाङ्क :- २००
द्वितीय चरण :-	(क) प्रयोगात्मक परीक्षा (Practical Examination)	पूर्णाङ्क :- ५०
	(ख) अन्तर्वार्ता (Interview)	पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उर्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्नसंख्या × अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन (General Awareness & Public Management)	१००	४०	वस्तुगत (Objective)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	२० प्रश्न × २ अङ्क	४५ मिनेट
	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - knowledge)					३० प्रश्न × २ अङ्क	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - knowledge)	१००	४०	विषयगत (Subjective)	छोटो उत्तर (Short Answer) लामो उत्तर (Long Answer)	१२ प्रश्न × ५ अङ्क ४ प्रश्न × १० अङ्क	२ घण्टा १५ मिनेट

द्वितीय चरण : प्रयोगात्मक परीक्षा र अन्तर्वार्ता (Practical Examination & Interview)

पूर्णाङ्क :- ८०

पत्र / विषय	पूर्णाङ्क	उर्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
प्रयोगात्मक परीक्षा (Practical Examination)	५०	२५	प्रयोगात्मक (Practical)	३ घण्टा
अन्तर्वार्ता (Interview)	३०		मौखिक (Oral)	

द्रष्टव्य :

- यो पाठ्यक्रमको योजनालाई प्रथम चरण र द्वितीय चरण गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।
- लिखित परीक्षाको प्रश्नपत्रको माध्यम भाषा पाठ्यक्रमको विषयवस्तु जुन भाषामा दिइएको छ, सोही भाषाको आधारमा नेपाली वा अंग्रेजी मध्ये कुनै एक मात्र भाषा हुनेछ । तर विषयवस्तुलाई स्पष्ट गर्नुपर्ने अवस्थामा दुवै भाषा समेत प्रयोग सकिने छ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ । तर एकैदिनमा परीक्षा लिइनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक हुने परीक्षामा परीक्षार्थीले उत्तर लेख्दा अंग्रेजी ठूलो अक्षरहरू (Capital letters): A, B, C, D मा लेख्नुपर्नेछ । सानो अक्षरहरू (Small letters): a, b, c, d लेखेको वा अन्य कुनै सङ्केत गरेको भए सबै उत्तरपुस्तिका रद्द हुनेछ ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्न हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अंकको एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुईभन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
- विषयगत प्रश्न हुनेका हकमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नको उत्तर सोहीखण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।

लोक सेवा आयोग

नेपाल शिक्षा सेवा, कला समूह, चित्रकला उपसमूह, राजपत्र अनङ्कित प्रथम श्रेणी, सहायक इलेष्ट्रेटर र सहायक डिजाईनर पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

१०. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिइए अनुसार हुनेछ ।
११. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्भन्नु पर्दछ ।
१२. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनोट भएका उम्मेदवारलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
१३. यस भन्दा अगाडि लागू भएको माथि उल्लेखित सेवा, समूहको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ ।
१४. पाठ्यक्रम लागू मिति : - २०८०/१०/२२

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, कला समूह, चित्रकला उपसमूह, राजपत्र अनङ्कित प्रथम श्रेणी, सहायक इलेक्ट्रेटर र सहायक
डिजाईनर पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
प्रथम पत्र (Paper I) :-

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन तथा सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान

भाग (Part I) :

सामान्य ज्ञान र सार्वजनिक व्यवस्थापन

(General Awareness and Public Management)

खण्ड (Section - A) : (१० प्रश्न× २ अङ्क = २० अङ्क)

1. सामान्य ज्ञान (General Awareness)

- 1.1 नेपालको भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत र साधनहरू
- 1.2 नेपालको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.3 नेपालको आर्थिक अवस्था र चालु आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- 1.4 जैविक विविधता, दिगो विकास, वातावरण, प्रदुषण, जलवायु परिवर्तन र जनसंख्या व्यवस्थापन
- 1.5 मानव जीवनमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने विज्ञान र प्रविधिका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरू
- 1.6 जनस्वास्थ्य, रोग, खाद्य र पोषण सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 1.7 नेपालको संविधान (भाग १ देखि ५ सम्म र अनुसूचीहरू)
- 1.8 संयुक्त राष्ट्रसंघ र यसका विशिष्टीकृत संस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.9 क्षेत्रीय संगठन (सार्क, बिमस्टेक, आसियान र युरोपियन संघ) सम्बन्धी जानकारी
- 1.10 राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक गतिविधिहरू

खण्ड (Section - B) : (१० प्रश्न× २ अङ्क = २० अङ्क)

2. सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management)

- 2.1 कार्यालय व्यवस्थापन (Office Management)
 - 2.1.1 कार्यालय (Office) : परिचय, महत्व, कार्य र प्रकार
 - 2.1.2 सहायक कर्मचारीका कार्य र गुणहरू
 - 2.1.3 कार्यालय स्रोत साधन (Office Resources): परिचय र प्रकार
 - 2.1.4 कार्यालयमा सञ्चारको महत्व, किसिम र साधन
 - 2.1.5 कार्यालय कार्यविधि (Office Procedure) : पत्र व्यवहार (Correspondence), दर्ता र चलानी (Registration & Dispatch), फाइलिङ (Filing), परिपत्र (Circular), तोक आदेश (Order), टिप्पणी लेखन र टिप्पणी तयार पार्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू
 - 2.1.6 अभिलेख व्यवस्थापन (Record Management)
- 2.2 निजामती सेवा ऐन र नियमावलीमा भएका देहायका व्यवस्थाहरू
 - 2.2.1 निजामती सेवाको गठन, संगठन संरचना, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरू
 - 2.2.2 कर्मचारीको नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, विदा, विभागीय सजाय र अवकाश
 - 2.2.3 कर्मचारीले पालन गर्नुपर्ने आचरण, नैतिक दायित्व र कर्तव्यहरू
- 2.3 संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय सम्बन्धी जानकारी
- 2.4 संवैधानिक निकाय सम्बन्धी जानकारी
- 2.5 सरकारी बजेट, लेखा र लेखापरीक्षण प्रणाली सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 2.6 सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ, सेवा प्रवाह गर्ने निकाय, तरिका र माध्यमहरू
- 2.7 मानव अधिकार, सुशासन र सूचनाको हक सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 2.8 सार्वजनिक वडापत्र (Public Charter)
- 2.9 व्यवस्थापनको अवधारणा तथा सार्वजनिक व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी जानकारी
- 2.10 मानवीय मूल्य मान्यता (Human Values), नागरिक कर्तव्य र दायित्व तथा अनुशासन

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, कला समूह, चित्रकला उपसमूह, राजपत्र अनङ्कित प्रथम श्रेणी, सहायक इलेक्ट्रेटर र सहायक डिजाईनर पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

भाग (Part II) :-

सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based - Knowledge)

(३० प्रश्न× २ अङ्क = ६० अङ्क)

1. **Fundamentals of Art** (24 Marks)
 - 1.1 **General Characteristics**
 - 1.1.1 Purpose of Art
 - 1.1.2 Scope of Art
 - 1.1.3 Definition of Art
 - 1.1.4 Medium and Materials of Art
 - 1.2 **Painting**
 - 1.2.1 Perspective
 - 1.2.2 Line and Shape
 - 1.2.3 Composition
 - 1.2.4 Balance
 - 1.2.5 Proportion
 - 1.2.6 Dimension
 - 1.2.7 Rhythm
 - 1.2.8 Colour
 - 1.2.9 Harmonies
 - 1.2.10 Light and Shade
 - 1.3 **Applied Art (Graphic Design)**
 - 1.3.1 Introduction to Design and Graphic Design
 - 1.3.2 Differences between Painting and Graphic Design
 - 1.3.3 Nature of Graphic Design
 - 1.3.4 General Knowledge of Press, Computer and Photography
 - 1.3.5 Dummy, layout and letter formatting, logo, illustration, book cover, sticker, poster, calendar, packaging design, etc.
2. **History of Art** (26 Marks)
 - 2.1 **Nepalese Art**
 - 2.1.1 Basic feature of Lichhavi and Malla Arts
 - 2.2.2 Paubha painting
 - 2.2.3 Miniature painting (Manuscript painting)
 - 2.2.4 Wall painting
 - 2.2.5 Modern painting (19th century onwards)
 - 2.2 **Art and Artist of Nepal**
 - 2.2.1 Chandraman Singh Maskey
 - 2.2.2 Tej Bdr. Chitrakar
 - 2.2.3 Keshab Duwadi
 - 2.2.4 Siddhimuni Shakya
 - 2.2.5 Lain Singh Bangdel
 - 2.2.6 Amar Chitrakar
 - 2.2.7 Luxman Shrestha
 - 2.2.8 Ramanada Joshi
 - 2.2.9 Pramila Giri
 - 2.2.10 Dirgaman Chitrakar
 - 2.3 **Basic Characteristic of Indian Arts**
 - 2.3.1 Gupta Period
 - 2.3.2 Pal / Jain
 - 2.3.3 Mughal school

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, कला समूह, चित्रकला उपसमूह, राजपत्र अनङ्कित प्रथम श्रेणी, सहायक इलेष्ट्रेटर र सहायक डिजाईनर पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

2.4 Introduction of some famous western artists and their works

- 2.4.1 Leonardo da Vinci
- 2.4.2 Michelangelo
- 2.4.3 Piter Paul Rubins
- 2.4.4 Rembrandt
- 2.4.5 Monet
- 2.4.6 Vincent Van Gogh
- 2.4.7 Pablo Picasso
- 2.4.8 Henri Matises
- 2.4.9 Wasaily Kandinsky

प्रथम पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिने छ ।

प्रथम पत्र (वस्तुगत)					
भाग	खण्ड	विषयबस्तु	परीक्षा प्रणाली	अङ्कभार	प्रश्न संख्या × अङ्क
I	(A)	सामान्य ज्ञान (General Awareness)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	२०	१० प्रश्न × २ अङ्क = २०
	(B)	सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management)		२०	१० प्रश्न × २ अङ्क = २०
II	-	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based -knowledge)		६०	३० प्रश्न × २ अङ्क = ६०

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, कला समूह, चित्रकला उपसमूह, राजपत्र अनङ्कित प्रथम श्रेणी, सहायक इलेष्ट्रेटर र सहायक
डिजाईनर पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
द्वितीय पत्र (Paper II) :-

सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job -knowledge)

खण्ड (Section) (A) : - ५० अङ्क

1. Fundamentals of Art

1.1 General Characteristics

- 1.1.1 Purpose of Art
- 1.1.2 Scope of Art
- 1.1.3 Definition of Art
- 1.1.4 Medium and Materials of Art

1.2 Painting

- 1.2.1 Perspective
- 1.2.2 Line and Shape
- 1.2.3 Composition
- 1.2.4 Balance
- 1.2.5 Proportion
- 1.2.6 Dimension
- 1.2.7 Rhythm
- 1.2.8 Colour
- 1.2.9 Harmonies
- 1.2.10 Light and Shade

1.3 Applied Art (Graphic Design)

- 1.3.1 Introduction to Design and Graphic Design
- 1.3.2 Differences between Painting and Graphic Design
- 1.3.3 Nature of Graphic Design
- 1.3.4 General Knowledge of Press, Computer and Photography
- 1.3.5 Dummy, layout and letter formatting, logo, illustration, book cover, sticker, poster, calendar, packaging design, etc.

खण्ड (Section) (B) : - ५० अङ्क

2. History of Art

2.1 Nepalese Art

- 2.1.1 Basic feature of Lichhavi and Malla Arts
- 2.2.2 Paubha painting
- 2.2.3 Miniature painting (Manuscript painting)
- 2.2.4 Wall painting
- 2.2.5 Modern painting (19th century onwards)

2.2 Art and Artist of Nepal

- 2.2.1 Chandraman Singh Maskey
- 2.2.2 Tej Bdr. Chitrakar
- 2.2.3 Keshab Duwadi
- 2.2.4 Siddhimuni Shakya
- 2.2.5 Lain Singh Bangdel
- 2.2.6 Amar Chitrakar
- 2.2.7 Luxman Shrestha

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, कला समूह, चित्रकला उपसमूह, राजपत्र अनङ्कित प्रथम श्रेणी, सहायक इलेष्ट्रेटर र सहायक डिजाईनर पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 2.2.8 Ramanada Joshi
- 2.2.9 Pramila Giri
- 2.2.10 Dirgaman Chitrakar

2.3 Basic Characteristic of Indian Arts

- 2.3.1 Gupta Period
- 2.3.2 Pal / Jain
- 2.3.3 Mughal school

2.4 Introduction of some famous western artists and their works

- 2.4.1 Leonardo da Vinci
- 2.4.2 Michelangelo
- 2.4.3 Piter Paul Rubins
- 2.4.4 Rembrandt
- 2.4.5 Monet
- 2.4.6 Vincent Van Gogh
- 2.4.7 Pablo Picasso
- 2.4.8 Henri Matises
- 2.4.9 Wasaily Kandinsky

द्वितीय पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

द्वितीय पत्र (विषयगत)					
पत्र	विषय	खण्ड	अङ्कभार	छोटो उत्तर	लामो उत्तर
द्वितीय	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based-Knowledge)	(A)	५०	६ प्रश्न × ५ अङ्क = ३०	२ प्रश्न × १० अङ्क = २०
		(B)	५०	६ प्रश्न × ५ अङ्क = ३०	२ प्रश्न × १० अङ्क = २०

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, कला समूह, चित्रकला उपसमूह, राजपत्र अनङ्कित प्रथम श्रेणी, सहायक इलेष्ट्रेटर र सहायक डिजाईनर पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रयोगात्मक परीक्षा

१. प्रयोगात्मक परीक्षा देहायबमोजिम लिइने छ ।
समय: ३ घण्टा
माध्यम: पानी रंग, एक्रोलिक, पोष्टर कलर इत्यादी
कागजको साइज: १५"×१०"
कागजको किसिम: Cartidge Paper-Indian or French
२. मूल्याङ्कन विधि:

(क) विषयवस्तुको सान्दर्भिकता	१५
(ख) संरचना (Composition)	१०
(ग) मौलिकता (Originality)	१०
(घ) रंगको संयोजन	१०
(ङ) सफाई (Fair)	५
जम्मा	५०

प्रयोगात्मक परीक्षाका प्रश्न निर्माणको लागि GUIDELINES

- (१) प्रयोगात्मक परीक्षामा सोधिने प्रश्नहरूका लागि नेपालीको जीवन चर्यासँग सम्बद्ध निम्न विषयवस्तुहरू रहने छन् -
(क) सामाजिक
(ख) सांस्कृतिक
(ग) धार्मिक
(घ) चाडपर्व
(ङ) दैनिक जीवन चर्या
- (२) प्रश्नपत्रमा निर्धारित विषयवस्तुहरू मध्येबाट २ वटा प्रश्नहरू सोधिने छन् ।
- (३) प्रश्नपत्रमा सोधिएको २ प्रश्नहरू मध्ये कुनै एकको मात्र चित्रण माध्यममा परीक्षार्थीले उत्तर दिनु पर्नेछ ।
- (४) प्रश्नपत्रमा उल्लेख प्रश्नहरूमध्ये उत्तर दिइने एक मात्र प्रश्नको अङ्क भार ५० हुनेछ ।
- (५) विषयगत प्रश्नको चित्रण माध्यमबाट दिइनु पर्ने उत्तरका लागि ८ विधागत मूल्य र मान्यता राख्ने निर्देशनात्मक प्रश्नहरू प्रश्नपत्रमा राखिने छन् ।
- (६) आठ (८) विधागत प्रश्नहरूको आधारमा नै परीक्षार्थीले बनाएको चित्रको मूल्याङ्कन हुनेछ ।

लोक सेवा आयोग
नेपाल शिक्षा सेवा, कला समूह, चित्रकला उपसमूह, राजपत्र अनङ्कित प्रथम श्रेणी, सहायक इलेष्ट्रेटर र सहायक
डिजाईनर पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

नमूना प्रश्नहरू (Model Questions)

सामाजिक विषय

१. पृष्ठभूमिमा स्थानीय परिवेश सहित किसानहरूले बाली लगाइरहेको दृश्य बनाउनु होस ।

सांस्कृतिक विषय

२. नेपालको कुनै एक नृत्यलाई पृष्ठभूमिमा सम्बद्ध नृत्य प्रस्तुत गरिने स्थान विशेषको दृश्य सहित चित्रण गर्नु होस् ।

धार्मिक विषय

३. तपाईंले मान्दै आउनु भएको कुनै पनि देवदेवीको पूजा अर्चना भैरहेको दृश्य र पृष्ठभूमिमा सो पूजा स्थल विशेषको परिवेश समेटेर चित्र बनाउनु होस् ।

चाड पर्व विषय

४. माघी पर्व अर्थात माघे संक्रान्ति मनाउँदाको दृश्यलाई चित्रमा उतार्नुहोस् ।

दैनिक जीवन चर्या

५. ठाँऊ विशेषको पृष्ठभूमि सहित एक पशुपालकले गाई वा भैसी वा चौरी गाईको दूध दुहुन लागेको दृश्य चित्रमा उतार्नुहोस् ।

नोट:-प्रयोगात्मक परीक्षामा परीक्षकहरू घटीमा २ जना हुनु पर्नेछ ।